

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi jätelain muuttamisesta – yhteenveto annetuista lausunnoista

Sisällys

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi jätelain muuttamisesta – yhteenveto annetuista lausunnoista.....	1
Yleistä.....	1
5 c § Toisessa ETA-maassa tehdyn päätöksen ja lainsäädännön tunnustaminen.....	2
32 § Kunnan velvollisuus järjestää jätehuolto	4
35 § Kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen järjestäminen	8
48 § Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat	8
Siirtymäsäännös	10
Muuta	11

Yleistä lausunnoista ja esitysluonnoksesta

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi jätelain muuttamisesta oli lausunnoilla 16.2.-28.3.2024. Luonnoksesta annettiin yhteensä 88 lausuntoa.¹ Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotettiin lisättäväksi jätelakiin yksi uusi pykälä ja muutettavaksi kolmea pykälää.

Uudessa jätelain 5 c §:ssä ehdotettiin säädettäväksi toisessa ETA-maassa tehdyn jätteeksi luokittelun päättymistä tai sivutuotemäärittelyä koskevan viranomaispäätöksen tunnustamisesta. Kun Suomeen toisesta ETA-maasta tuotava aine tai esine on saanut EEJ- tai sivutuotestatuksen lähtömaassa, ei aine tai esine olisi Suomessa jätettä, jollei toimivaltainen viranomainen pykälässä säädetyin perustein toisin päättä.

Esitysluonnoksessa jätelain 32 §:n 1 momentissa ehdotettiin kunnan jätehuoltovastuuta rajattavaksi kotitaloudessa ja vapaa-ajan asunnossa syntyvään jätteeseen, mukaan lukien pienimuotoisessa itse tehtävässä rakennus- ja purkutoiminnassa syntyvä jäte. Kunnan vastuulta rajattaisiin pois sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavan yrityksen tai yhteisön palveluyksikössä, vankilassa, kasarmilla, vastaanottokeskuksessa sekä muussa vastaavassa laitosasumisessa syntyvästä jätteestä. Keskeisin muutos ehdotuksessa olisi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavan yrityksen tai yhteisön palveluyksiköiden rajaaminen pois kuntavastuulta.

Esitysluonnoksen jätelain 35 §:n mukaan kunta voisi päättää, että kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta ei järjestetä alueella, jossa on hankalat kulkuyhteydet, vähän jätteen haltijoita tai vähän kuljetettavaa jätettä, jollei kuljetusta ole ympäristö- ja terveyssyistä pidettävä tarpeellisenä. Voimassa oleva 35 § rajaa kunnan toimivaltan sekalaiseen yhdyskuntajätteeseen.

Jätelain 48 §:n 5 kohdan mukaiseen paperin tuottajavastuuseen ehdotettiin lisättäväksi kirjat, joiden tuottajia olisivat kirjojen ja kirjapaperin maahantuoja sekä kirjapainopaperin valmistajat.

¹ Lausuntopalveluun (lausuntopalvelu.fi) jätettiin 82 lausuntoa, minkä lisäksi ympäristöministeriön kirjaamoon toimitettiin 6 lausuntoa.

Luonnos hallituksen esitykseksi sisältää ehdotuksen siirtymäsäännöksestä, jonka mukaan muutoksia sovellettaisiin 1 päivästä tammikuuta 2026 lukien. Jätteen haltija saisi kuitenkin jo mainittua ajankohtaa aiemmin järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavan yrityksen tai yhteisön palveluyksikössä tai vankilassa, kasarmilla, vastaanottokeskuksessa tai muussa vastaavassa laitosasumisessa syntyvän jätteen jätehuollon ilmoittamalla siitä kirjallisesti kunnalle vähintään kuusi kuukautta ennen jätehuollon järjestämisen aloittamista

5 c § Toisessa ETA-maassa tehdyn päätöksen ja lainsäädännön tunnustaminen

Kannattaa: Westenergy Oy, Teknologiateollisuus ry, Remeo Group Oy, Saarijärven kaupunki/Sydän-Suomen jätelautakunta yhdessä Sammakkokangas Oy:n kanssa
Vastustaa: Uudenmaan ELY-keskus, Lapin ELY-keskus, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Oikeusministeriö, Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen, Kanta-Hämeen hyvinvointialue, Kierrätysteollisuus ry
Kommentoi sisältää kriittisesti: Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Uudenmaan ELY-keskus, Pirkanmaan ELY-keskus, Kaakkois-Suomen ELY-keskus, Aluehallintovirastot (yhteinen lausunto), Suomen Romukauppiaiden Liitto ry, Vantaan kaupunki, Syke, Neste Oyj, SKAL Ympäristöyritykset ry

Ehdotuksella oli sekä kannattajia että vastustajia. Useat lausunnonantajat kommentoivat ehdotusta ja esittivät siihen parannuksia, ottamatta suoraan kantaa siihen, tulisiko ehdotus toteuttaa vai tulisiko siitä luopua.

Aluehallintovirastojen ja SKAL Ympäristöyritysten mukaan lakimuutos selkeyttäisi lainsäädäntöä. Esitys edistäisi osaltaan jätelain 8 §:n mukaista etusijajärjestyksen toteutumista ja kiertotalousmarkkinoita ja vähentäisi hallinnollista taakkaa. Aluehallintovirastot toivat esiin, että muutos todennäköisesti vähentäisi ristiriitojamaateriaalien jäteluonteesta tunnettujen jäteperäisten raaka-aineiden osalta; vähemmän tunnettujen jäteperäisten aineiden ja esineiden kohdalla epäselvyydet saattaisivat kuitenkin lisääntyä.

Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota useisiin yksityiskohtiin säännöksen muotoilussa. Oikeusministeriö ja Kierrätysteollisuus toivat esiin, että hallituksen esityksessä käytetty ”menettelytapa”-termi ETA-maassa saadun EEJ-tuotestatuksen tai sivutuotestatuksen saaneelle aineelle tai esineelle on epätarkka. Neste Oyj:n mukaan lainkohdan perusteluissa tulee todeta, että ”muulla menettelytavalla” tarkoitetaan itsearviointimenettelyä, jossa EEJ- ja sivutuotteiden materiaalien tuottaja tai hyödyntäjä toteaa materiaalin täyttävän EU:n jätedirektiivissä tarkoitetut EEJ-ehdot. Tätä menettelyä voitaisiin soveltaa silloin, kun lähtömaassa ei ole sen lainsäädännössä määriteltyä EEJ-menettelyä. Oikeusministeriön mukaan ympäristö- ja terveyshaittaa aiheuttavan aineen tai esineen poikkeamisesta nimenomaisesti hallintopäätöksellä ei tule säätää laissa, vaan hallintopäätöksen tekemisestä säädetään muissa laeissa. Myös Vantaan kaupunki pitää ehdotettua erillistä hallintopäätöstä jättestatuksen palauttamiseksi monesta syystä ongelmallisena. Aluehallintovirastot katsoivat, että menettelyn, viranomaisvastuiden jakautumisen ja puuttumiskynnyksen epäselvyyksillä on yhteys pysyvyyssuojaan ja sitä kautta perustuslainmukaisuuteen.

Vantaan kaupunki sekä Suomen ympäristökeskus (Syke) huomauttivat epätarkkuudesta ympäristö- ja terveyshaitan käsitteen osalta. Niin ikään viranomaisten jälkivalvontaa ja ”uusiomateriaali”-termiä tulisi tarkentaa. Syke ehdotti, että EEJ- tai sivutuotteen käytön sijaan käytettäisiin termiä ”hyödyntää”. Lisäksi jäsenmaa-sanalla sijaan Syke ehdotti käytettäväksi ETA-maata.

Ennakollisen valvonnan puuttumisesta olivat huolissaan monet lausujat. Aluehallintovirastot, Syke, ELY-keskukset, Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen ja Kanta-Hämeen hyvinvointialue toivat esiin huolen ehdotetun säännöksen vaikutuksista viranomaisten mahdollisuuksiin valvoa ja puuttua ympäristö- ja terveyshaittaa aiheuttavien aineiden tuontiin. Lausunnoissa pidettiin tärkeänä, että viranomaisilla on mahdollisuus puuttua EEJ- ja sivutuoteluokitukseen muidenkin jätelain 5 a ja b §:ssä säädettyjen edellytysten kuin ympäristö- ja terveyshaitan näkökulmasta.

Syke toi esiin huolen siitä, että EEJ- tai sivutuoteluokittelua voitaisiin käyttää kansainvälisiä jätesiirtoja ja jätteitä koskevan sääntelyn velvoitteiden välttelyyn. Jätteesiirtoasetuksen mukaan aineen tai esineen hallussapitäjällä on velvollisuus toimittaa asiakirjatodisteita siitä, että kyseessä ei ole jäte.

Syke sekä Lapin ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukset ehdottivat lainkohtaan lisättäväksi ilmoitusmenettelyn, jonka avulla viranomaiset voisivat todentaa toisessa maassa tehdyn aineen luokituksen ja tarvittaessa puuttua siihen. Syke ja Neste Oyj ehdottivat säädettäväksi yrityksen velvollisuudesta raportoida EEJ-tuotteina tuodut aineet ja esineet. Kaakkois-Suomen ELY-keskus ehdotti lisättäväksi ilmoitusvelvollisuuteen myös hyödyn-tämisspaikan.

Monessa lausunnossa tuotiin esiin, että Tullin ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston roolia valvonnassa tulisi lisätä. Uudenmaan ELY-keskuksen mukaan esityksessä jää epäselväksi, milloin ympäristöviranomaiset saisivat tietoonsa tuotavien erien asiakirjoja. Uudenmaan ELY-keskus ehdotti Tullia ja Turvallisuus- ja kemikaalivirastoa tarkastavaksi viranomaiseksi, koska nämä tahot valvovat maahantuontia ja turvallisuutta. Kaakkois-Suomen ELY-keskus ehdotti, että kuormakirjassa voisi olla merkintä EEJ-hyväksynnästä, jonka perusteella Tulli voisi maahantuonnin yhteydessä tarvittaessa tarkastaa materiaalin statuksen. Aluehallintovirastot kaipasivat lisää arviointia siitä, miten itsearviointimenettely on toiminut muissa EU-maissa erityisesti ympäristö- ja terveys-haitan jälkikäteen ilmenemisen osalta.

Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen korosti, että valvontaviranomaiset tarvitsevat ohjeis-tusta lainsäädännön soveltamiseen: valvontaviranomaisen voi olla vaikeaa erottaa, käytetäänkö prosessissa Suomessa vai toisessa ETA-maassa tuotua EEJ- tai sivutuoteainetta. Uudenmaan ELY-keskus myös huomautti, että olisi tarpeen selvyiden vuoksi säätää taho, jonka vastuulla on tarvittaessa velvollisuus käännettää toisen ETA-maan päätös suomen kielelle. Aluehallintovirastojen mukaan viranomaisten toimivallan määräytymisen takia säännöksen voimaantuloa kannattaisi viivästyttää, jotta uudet EEJ- ja sivutuotemenettelyä koskevat sääntelymuutokset tulevat voimaan.

Lisäksi jälkivalvonnan tehokkuudesta oltiin huolissaan. Pirkanmaan ELY-keskus yhtyi hallituksen esityksessä esitettyyn arviointiin siitä, että jälkivalvontaa voi käytännössä olla vaikeaa toteuttaa, koska kyseessä olevat aineet tai esineet eivät tarvitse jätteesiirtolupaa tai ympäristölupaa, minkä takia valvontaviranomaiset eivät saa tietoonsa tuotuja aineita. Syke ja Vantaan ELY-keskus arvioivat, että hallintopäätöksen tekeminen ympäristö- ja terveyshaittaa aiheuttavista eristä aiheuttaa hallinnollista lisätaakkaa. Jälkivalvontaan olisi myös varmistet-tava riittävät resurssit.

Varsinais-Suomen ELY-keskus, Suomen Romukauppiaiden Liitto, Helsingin kaupungin ympäristöviranomainen, Kierrätysteollisuus, Kanta-Hämeen hyvinvointialue ja SKAL Ympäristöyritykset toivat esiin huolen toiminnan-harjoittajien eriarvoisesta asemasta markkinoilla. Lausuntojen mukaan ehdotus johtaisi kaksiin markkinoihin, jossa ETA-maista tuoduilla materiaaleilla olisi etulyöntiasema verrattuna Suomessa tuotettuihin samoihin ma-teriaaleihin, koska kotimaisien erien käsittelyyn liittyy enemmän hallinnollisia toimia.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen mukaan lakimuutoksessa olisi huomioitava myös jätteen uudelleen käytön valmistelu. Koska uudelleenkäyttö ei aiheuta Suomessa viranomaishyväksyntää samalla tavalla kuin EEJ-tuo-testatus tai sivutuoteluokittelu, on sen suhde kansainvälisessä jätteesiirrossa epäselvä, mikä voi aiheuttaa epäselvyyttä toimivaltaisen viranomaisen osalta tuote- ja jälkivalvonnassa.

Neste Oyj:n mukaan säännöksen tulisi koskea myös ETA-maan ulkopuolelta tulevia eriä, jos ne täyttävät so-veltuvilta osin jätelain 5 a ja b §:ien ehdot. Aluehallintovirastot puolestaan katsoivat, että tunnustaminen tulisi rajata ETA-maassa valmistettuihin aineisiin ja esineisiin.

32 § Kunnan velvollisuus järjestää jätehuolto

Kannattaa: Hyvinvointiala HALI ry, SKAL Ympäristöyritykset ry, Remeo Group Oy, Lassila & Tikanoja Oyj, Suomen Yrittäjät ry, Mehiläinen, Rikosseuraamuslaitos, Kierrätysteollisuus ry, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue, puolustusministeriö, Kainuun hyvinvointialue, Vantaan kaupunki ympäristökeskus, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Varsinais-Suomen hyvinvointialue, Westenergy Oy, Salpakierto Oy, Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry, Attendo Suomi Oy

Vastustaa: Kuntaliitto, Suomen Kiertovoima KIVO ry, Kymen jätelautakunta, Lakeuden jätelautakunta, Uudenmaan jätelautakunta/Raaseporin kaupunki, Lapin jätehuolto kuntayhtymä, Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy, Saarijärven kaupunki/Sydän-Suomen jätelautakunta yhdessä Sammakkokangas Oy:n kanssa, Jätelautakunta Kolmenkierto/Hämeenlinnan kaupunki, Lahden seudun jätehuoltoviranomainen/Lahden kaupunki, Jyväskylän seudun jätelautakunta, Savo-Pielisen jätelautakunta, Tampereen kaupunki, Helsingin kaupunki / kaupunkiympäristön toimiala, Helsingin kaupunki (kaupunkiympäristön toimiala, Rakennukset ja yleiset alueet / Tilat-palvelu / Yhteiskuntavastuuyksikkö), Helsingin kaupunki (sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala), Helsingin seudun ympäristöpalvelut (HSY), HUS-Yhtymä / Kiinteistö- ja toimitilapalvelut, Seinäjoen kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen, Kuopion kaupunki / kaupunginhallitus Keräämö Oy, Pirkanmaan Jätehuolto Oy, Lakeuden Etappi Oy, Pohjois-Karjalan hyvinvointialue, Pohjanmaan hyvinvointialue, Pirkanmaan hyvinvointialue, Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue, Kymenlaakson Jäte Oy, Hyvinvointialue Hyvil Oy, Hoivatie Oy

Kommentoi tai esittää muitakin kuin lausuntoversiossa ehdotettuja muutoksia (joukossa myös niitä, jotka kannattavat tai vastustavat): Kanta-Hämeen hyvinvointialue, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Suomen Romukauppiaiden Liitto ry, Hyvinvointiala HALI ry, Kymenlaakson Jäte Oy, Kanta-Hämeen hyvinvointialue, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Hoivatie Oy, HUS-Yhtymä/Kiinteistö- ja toimitilapalvelut, Helsingin kaupunki, sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala, Pirkanmaan hyvinvointialue, Pohjanmaan hyvinvointialue, Pohjois-Karjalan hyvinvointialue, Kanta-Hämeen hyvinvointialue, Hyvinvointialue Hyvil Oy, Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue, SKAL ry, Kierrätysteollisuus, Lassila & Tikanoja

Lausuntopalaute jakaantui melko jyrkästi ehdotusta kannattaviin ja vastustaviin. Ehdotusta kannattivat jätehuoltoyrityksiä edustavat tahot sekä enemmistö jätteen haltijayrityksiä edustavista tahoista. Kunnat ja kunnalliset jätelaitokset vastustivat ehdotusta. Pääosa hyvinvointialueista ja jätehuollon valvontaviranomaisista suhtautui ehdotukseen kriittisesti.

Ehdotuksen **kannattajat** kiittivät erityisesti lakimuutoksen selkeyttävää vaikutusta kunnan ja jätteen haltijan väliseen vastuunjakoon. Muun muassa Hyvinvointiala HALI:n, Mehiläisen ja Remeon mukaan lakimuutos selkeyttäisi vastuunjakoa, kun vastuu jätteenhuollosta olisi jätteen haltijalla riippumatta siitä, mikä on kiinteistöllä tapahtuvan asumisen ja siihen liitettyjen erilaisten sote-palveluiden keskinäinen painoarvo yksikön palvelukokonaisuudessa. Kierrätysteollisuus ja Remeo katsoivat, että uudistus edistäisi jätehuollon markkinoiden avaamista. Lisäksi muutoksen arvioitiin vähentävän niin kunnan kuin jätteen haltijan hallinnollista taakkaa. Mehiläinen ry:n mukaan muutoksesta on hyötyä myös yritysten raportointivelvollisuuksien näkökulmasta, koska kunnallisen jätehuollon kohteista ei kunnallisilla toimijoilla ole valmiutta toimittaa tarvittavia raportointitietoja yhtiöille. Lassila & Tikanoja arvioi palvelutason parantuvan, kun yksityinen sektori kykenisi muutoksen seurauksena tarjoamaan laadukkaampaa tukea ja koulutusta materiaalien lajitteluun sekä räätälöimään palvelua asiakas- ja kohdekohtaisesti.

Kierrätysteollisuuden sekä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen mukaan muutos yhdenmukaistaisi vastuuta erilaisten julkisten palveluiden jätteenhuollosta sekä mahdollistaisi järkevämmän jätehuollon palvelui-

den kilpailuttamisen. Monissa lausunnoissa pidettiin hyvänä, että vankilat, kasarmit ja muu vastaava laitosauminen rajataan erillisellä maininnalla pois kunnan vastuulta. Myös Puolustusministeriö ja Rikosseuraamuslaitos kannattivat ehdotusta ja totesivat, että kasarmeilla ja vankiloissa syntyvien jätteiden jätehuolto on käytännössä jo nyt ollut jätteen haltijan järjestämää.

Lakiesityksen **vastustajien** mukaan useat perättäiset muutokset jätehuollon järjestämisen vastuisiin vaikeuttavat kuntien jätehuollon kehittämistä ja tekevät osan kuntien investoinneista turhiksi. Vastustajat korostivat, että lakiluonnosta olisi arvioitava osana muutosten kokonaisuutta, eikä yksittäisenä muutoksena, koska ehdotus liittyy suurempaan jätehuollon vastuita muuttavaan kehityskulkuun. Lisäksi toivottiin, että tulevissa jätelainsäädännön muutoksissa keskityttäisiin ennen kaikkea julkisen ja yksityisen sektorin yhteistoimintaedellytysten parantamiseen kiertotalouden edistämiseksi ja materiaalikiertojen tehostamiseksi. Kuntaliitto piti äärimmäisen tehottomana lainsäädännön valmistelun resurssien kohdentamista vastuumuutoksiin, jotka koskevat melko pientä osuutta yhdyskuntajätteen kokonaismäärästä.

Kuntaliitto, jätelautakunnat ja osa hyvinvointialueista arvioivat lakimuutoksen heikentävän mahdollisuuksia ympäristö- ja jättepoliittisten tavoitteiden tehokkaaseen täytäntöönpanoon. Ehdotuksen katsottiin vaikeuttavan kierrätysasteen nostoa, koska se vähentää erilliskeräystä (esim. kuuluvatko asumisyksiköt edelleen pakkausten erilliskeräysveloitteen piiriin) ja jättää kiinteistöjä kunnan jäteneuvonnan ja taksohjauksen ulkopuolelle. Kunnan vastuulta pois siirtyvät kiinteistöt eivät myöskään olisi enää pakkausten tuottajavastuun osalta tuottajien maksamien korvausten piirissä. Lisäksi useissa lakimuutosta vastustavien lausunnoissa tuotiin esiin, ettei ehdotus selkiytä vastuunjakoa yksityisten ja julkisten toimijoiden välillä, vaan pikemminkin aiheuttaa uusia tulkintaerimielisyyksiä.

Ehdotuksen arvioitiin lisäävän jätekuljetuksia ja niistä aiheutuvia ympäristöhaittoja. Lisäksi esiin tuotiin huoli kiinteistöistä, joissa on sekä kunnan vastuulla olevaa asumista sekä yritystoimintaa. Useiden kunnallisten toimijoiden mukaan tällaisten kiinteistöjen määrä on lisääntymässä. Jätehuoltoon liittyvät käytännön järjestelyt sekä niiden valvonta ovat käytännössä osoittautuneet hankaliksi kysymyksiksi tällaisissa kiinteistöissä.

Vastustajat, muun muassa Kuntaliitto, KIVO ja useat jätelautakunnat, ovat myös huolissaan asukkaiden yhdenvertaisuudesta välttämättömyyspalveluksi tunnistetun jätehuollon osalta. Asukkaiden kannalta muutos johtaisi tilanteeseen, jossa asukkaiden jätehuollon maksun suuruus ja jätehuollon laatu riippuvat asumismuodosta. Sosiaali- ja terveydenhuollon asumisyksikössä asuvat eivät olisi oikeutettuja käyttämään perusmaksulla katettavia kunnan jätehuoltopalveluita, kuten tekstiilijätteenkeräystä, täydentävää pakkausjätteen keräystä, vaarallisten jätteiden (ml. lääkkeiden) ja SER-jätteen keräystä, jäteneuvontaa ja jätehuollon viranomaistyötä. Koska SOTE- tai laitosasukkaiden palvelujen käyttöä on vaikea valvoa, on toisaalta riskinä, että palveluita kuitenkin käytetään ns. tavallisten asukkaiden laskuun. Lakeuden jätelautakunta, Lahden seudun jätehuoltoviranomainen sekä Varsinais-Suomen ELY-keskus epäilivät, että muutos asettaisi asukkaat perustuslain 6 §:n vastaisesti epäyhdenvertaiseen tilanteeseen ilman hyväksyttävää syytä. Kuntaliitto ja KIVO edellyttivät lakiesityksen perustuslainmukaisuuden ja perusoikeusvaikutusten selvittämistä.

Lisäksi useissa lakimuutosta vastustavien lausunnoissa arvioitiin muutoksen vaikuttavan heikentävästi haja-asutusalueiden jätehuoltoon sekä vaarantavan etusijajärjestyksen toteutumisen. Esitettiin myös huolta kuntien hallinnollisen taakan lisääntymisestä, muun muassa valvonnan osalta. KIVO toi esiin, että muutoksen seurauksena kunnan vastuulta pois siirtyvät kiinteistöt putoaisivat pois kunnan jätehuoltoviranomaisen rekisteriin perustuvasta seurannasta eikä niiden valvontaa käytännössä voitaisi voida tehdä kuin yksittäisten valvontailmoitusten kautta. Esiin tuotiin myös huoli siitä, että jos kunnan vastuu rajataan pois vaarallisten jätteiden osalta, voisi lääkkeiden jätehuolto kärsiä merkittävästi. Nämä tulisi huomioida vaikutusarvioinnissa.

Monet hyvinvointialueet toivat esiin huolen rahoituksen riittävydestä uudistuksen toteuttamiseen. Muutos edellyttäisi yksiköiden tilavuokrasopimusten uudelleen määrittelyn eri kiinteistön omistajien kanssa, koska

tällä hetkellä asumispalveluiden tilavuokriin on sisällytetty kunnan järjestämän jätehuollon kustannukset. Useat kunnalliset toimijat esittivät huolensa huoltovarmuuden toteutumisesta asumisyksiköissä.

Erityisesti lakimuutosta vastustavat lausujat pitivät esitysluonnoksen vaikutusten arviointia liian suppeana etenkin kotitalouksien, kuntien, jätehuollon valvonnan sekä jätteen koko arvoketjuun kohdistuvien vaikutusten kannalta.

Helsingin kaupungin Kaupunkiympäristön toimialan Tilat-palvelu huomautti, että lakiesityksestä tulisi käydä selvästi ilmi, että muutos koskee hyvinvointialueita ja Helsingin kaupungin asumisen palveluiden yhdyskunta-jätehuollon vastuu pysyy nykyisen 32.1.2 §:n mukaisesti kunnalla.

Monet lausujat toivat esiin **tarkentamistarpeita** esitysluonnokseen. Erityisesti jätteen haltijan käsitettä kommentoitiin. Jätelain 6 §:n 11 kohdassa määritellään jätteen haltijaksi jätteen tuottaja, kiinteistön haltija tai muu taho, jonka hallussa jäte on. Useat hyvinvointialueet nostivat esiin, ettei jätteen haltijataho ole selvä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä tulleiden kiinteistöjen omistus- ja hallintasuhteiden muutosten takia. Hyvinvointialueet sekä yksityiset palveluiden tuottajat toimivat usein kuntien tai yksityisten tahojen omistamissa kiinteistöissä, joissa kiinteistön omistaja on vastuussa jätehuollon järjestämisestä. Vuokrasopimuksiin on sisällytetty kunnan järjestämän jätehuollon kustannukset. Lakiesitykseen tulisikin kirjata selkeästi kumpi näissä tiloissa on jatkossa jätteen haltija, vuokranantaja vai vuokralainen. Kierrätysteollisuus ry:n ja Lassila & Tikanoja Oy:n mukaan vastuutahoksi tulisi osoittaa toiminnanharjoittaja niin, ettei omistus- ja hallintasuhteilla eikä vuokrasopimuksessa voida määrätä jätehuoltovastuusta toisin kuin laissa. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen mielestä laissa tulisi tarkentaa, millä taholla on velvollisuus selvittää vastuunjako esimerkiksi tilanteessa, jossa kiinteistössä on useampia vuokralaisia, joista osa kuuluu kunnan ja osa jätteen haltijan vastuulle.

Tuetun asumisen osalta tuotiin esiin huoli mahdollisista tulkintaepäselvyyksistä, koska tuettua asumista järjestetään samoissa kiinteistöissä tavanomaisen asumisen kanssa. Attendo, HALI, Kierrätysteollisuus ja Mehiläinen ehdottivat, että esityksen perusteluihin lisätään tarkennus siitä, että kunnan vastuu määräytyy kiinteistön pääkäyttötarkoituksen mukaan: jos kiinteistöä pääasiassa käytetään tavanomaiseen asumiseen, olisi kunta siitä vastuussa. Jos taas kiinteistöä käytetään pääasiassa sosiaalihuoltolain 21 a §:ssä tarkoitettuun tuettuun asumiseen, olisi vastuu jätteen haltijalla. Tarkennus muuttaisi nykytilaa palveluntuottajien osalta, jotka järjestävät muiden sote- ja asumispalvelun yhteydessä tuettua asumista. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen mielestä tavanomaisen asumisen yhteydessä tapahtuvan tuetun asumisen tulisi olla kunnan vastuulla, eikä tuettua asumista tulisi näin ollen kunnan jätehuoltovastuulla olevasta asumisesta. Mehiläinen Oy:n mukaan tuetussa asumisessa muodostuvan jätteen tulisi kuulua palveluntuottajan (jätteen haltija) vastuulle silloin, kun se on yhteydessä ympärivuorokautiseen palveluasumiseen.

Monet lausujat kiinnittivät huomiota siihen, ettei luonnoksessa ole tarkasteltu yhteisöllistä asumista, joka tapahtuu samassa kiinteistössä muun asumisen kanssa. Esimerkiksi Helsingin kaupungin mukaan yhteisölliseen asumiseen liittyy samanlaisia epäselvyyksiä jätehuollon järjestämisvastuun osalta: resurssienkäytön tehottomuutta sekä rinnakkaisen jätehuollon järjestämiseen liittyviä käytännön järjestelyhankaluuksia tilanpuutteen sekä valvonnan osalta. Pirkanmaan hyvinvointialue huomautti, ettei lakiluonnoksessa ole huomioitu tilanteita, joissa yhteisöllistä asumista tapahtuu samalla kiinteistöllä sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluita tarjoavan yrityksen asunnoissa ja vapailta markkinoilta hankituissa vuokra- tai omistusasunnoissa. Lisäksi Vantaan kaupunki toivoi selkiytystä kolmannen sektorin tarjoamaan ikääntyneiden ihmisten palveluasumisen vastuunjakoon.

Monissa lausunnoissa esitettiin tarkennuspyyntöjä käytettyyn terminologiaan ja ehdotettiin, että esityksessä käytettäisiin samoja termejä kuin sosiaalihuoltolaissa. Mehiläinen ehdotti, että ”ikäntyneiden ympärivuorokautinen ja yhteisöllinen palveluasuminen” voitaisiin muuttaa sosiaalihuoltolain mukaiseen termiin ”ympäri-

vuorokautinen palveluasuminen” ja ”yhteisöllinen asuminen”, koska sosiaalihuoltolain uudistuksessa yhteisöllinen asuminen ja palvelut on eriytetty toisistaan, ja että kohtaa ei rajattaisi ikääntyneisiin. Lisäksi ehdotettiin, että ”psykiatrisen palveluasumisen” sijasta viitattaisiin ”mielenterveys- ja päihdekuntoutujiin”, joille tuotetaan asumispalveluja sosiaalihuoltolain nojalla.

Useat hyvinvointialueet sekä yksityiset sosiaali- ja terveyspalveluita tuottavat tahot toivoivat ”sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluja tuottava palveluyksikkö” -termin tarkempaa määrittelyä tulkintaongelmien välttämiseksi. Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy:n mukaan sosiaali- ja terveydenhuoltolaissa palveluyksiköllä tarkoitetaan sosiaali- ja terveyspalveluja tuottavaa toiminnallista ja hallinnollisesti järjestettyä kokonaisuutta, joka ei ole välttämättä sidottu fyysisiin toimitiloihin. Kuntaliitto ehdotti perusteluissa selvennettäväksi palveluyksikön kiinteää yhteyttä sosiaali- ja terveysalan palveluiden tuottamiseen oheispalveluiden sijasta. Lisäksi laitostasumisen määritelmää toivottiin tarkennettavaksi. Osa lausujista (mm. useat kunnalliset toimijat) ehdotti perusteluissa olevan palveluyksikköjen esimerkkiluettelon täsmenmistä, osa (mm. hyvinvointialan yritykset) taas piti luetteloa mahdollisesti harhaanjohtavana ja ehdotti sen korvaamista yleisemmällä viittauksella sosiaalihuoltolain mukaisiin palveluihin.

Monet lausijat (mm. Kuntaliitto ja monet kunnalliset toimijat) kiinnittivät huomiota ”kotitalous”-termiin, jonka katsottiin olevan epä johdonmukainen ja tulkintavaikeuksia aiheuttava. Kotitaloutta käsitteenä ei pidetty selkeämpänä kuin jätelaissa yleisesti käytetty vakiintunut termi asuminen. Kierrätysteollisuus kuitenkin kannatti luonnoksessa käytettyä uutta termiä. Korostettiin tarvetta toteuttaa terminologiamuutos kattavasti koko laissa ja alemman asteisissa säädöksissä johdonmukaisuuden vuoksi. Erityisen tärkeää olisi selventää terminologiamuutoksen vaikutus jätelain 32 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädettyyn kunnan vastuuseen asumisessa syntyvästä vaarallisesta jätteestä.

Pohjois-Karjalan Yrittäjät, Päijät-Hämeen Lokapalvelu Ky ja Kiinteistö Kane Oy kiinnittivät huomioita direktiivin 2018/851 kohdan 10 määritelmään yhdyskuntajätteestä, joka jättää määritelmän ulkopuolelle muun muassa sakokaivoista sekä viemäriverkostosta ja jäteveden käsittelystä peräisin olevan jätteen. Ehdotuksen katsottiin lisäävän epäselvyyttä saostus- ja umpisäiliölaitteen jätehuoltovastuista.

Vapaa-ajan asumisen osalta Suomen Yrittäjät, SKAL ja Kierrätysteollisuus ehdottivat rajattavaksi kuntavastuun ulkopuolelle kaiken y-tunnuksellisen yritystoiminnan, joka liittyy loma-asuntojen vuokraamiseen. Vapaa-ajan asumisen osalta Kierrätysteollisuus katsoi, että kunnan jätehuoltovastuu olisi rajattava vain sellaisiin vapaa-ajan asuntoihin, jotka eivät liity elinkeinotoiminnan harjoittamiseen.

Kotitalouden pienimuotoisessa itse tehtävässä rakennus- ja purkutoiminnassa syntyvän jätteen (2 mom.) osalta Suomen Yrittäjät toivoi perusteluihin täsmennystä siitä, että jos kotitalous teettää remontin yksityisellä, syntyvä remonttijäte rajataan kunnan kiinteistökohtaisen jätteenkeräyksen ulkopuolelle. Kierrätysteollisuus totesi, ettei lainkohta muuta kunnan vastuuta nykyisestä, mutta asiaa tulisi vahvistaa lakiesityksessä. Suomen yrittäjät ja SKAL halusivat tarkennusta ”itse tehtävän” ja ”pienimuotoinen” -termien käyttöön.

Liikehuoneistossa (ns. kivijalkayrityksessä) syntyvän jätteen (3 mom.) osalta Kierrätysteollisuus ehdotti kunnan vastuun rajaamista selkeästi tapauksiin, joissa liikehuoneistossa syntyvän jätteen määrä on vähäinen kiinteistössä syntyvän yhdyskuntajätteen kokonaismäärään nähden. Vaihtoehtoisesti ympäristöministeriön tulisi ohjeistaa kuntien jätehuoltoviranomaisia lainkohdan tulkinnassa. Suomen yrittäjät, SKAL ja Lassila & Tikanoja ehdottivat lainkohdan poistamista eli ns. kivijalkayrityksessä syntyvän yhdyskuntajätteen siirtämistä jätteen haltijan vastuulle.

Lausunnoilla olevan lakimuutoksen lisäksi julkisen puolen toimijat painottivat, että JL 32 §:n 1 momentin muutoksen ei missään vaiheessa tulisi kattaa 2 kohdassa tarkoitettua kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvää yhdyskuntajätettä. Monet yksityisen puolen etujärjestöt sen sijaan ehdottivat mainitun jätteen poistamista kunnan jätehuoltovastuulta.

35 § Kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen järjestäminen

Kannattaa: SKAL Ympäristöyritykset ry, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Lahden seudun jätehuoltoviranomainen / Lahden kaupunki, Sumi Oy, Salpakierto Oy, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Lapin jätehuolto kuntayhtymä, Suomen Keräyspaperi Tuottajayhteisö Oy, Metsäteollisuus ry
Vastustaa: Saarijärven kaupunki / Sydän-Suomen jätelautakunta yhdessä Sammakkokangas Oy:n kanssa, Kuntaliitto, Suomen Kiertovoima KIVO ry
Kommentoi sisältöä kriittisesti: Lahden seudun jätehuoltoviranomainen / Lahden kaupunki, Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta TYNK, Pirkanmaan Jätehuolto Oy,

Monet lausujat pitivät säännöstä osin turhana ja päällekkäisenä verrattuna jo olemassa oleviin kunnan toimivaltuuksiin poiketa jätteen keräyksestä kiinteistöillä. Kuntaliitto, KIVO, Lahden seudun jätehuoltoviranomainen, Pirkanmaan Jätehuolto Oy toivat esiin, että ehdotetun muutoksen suhdetta jätelain 15 § ja 91 § on tarkennettava, ettei se muodosta päällekkäistä ja osin ristiriitaista menettelyä edellä mainittujen säännösten päälle. Kunnille on jo 15 §:n ja 91 §:n luotu mahdollisuus poiketa jätelainsäädännön mukaisista erilliskeräysvelvoitteista siltä osin, kuin poikkeukset ovat paikallisesti tarpeen. Tätä mahdollisuutta ei ole tarpeen laajentaa, ainakaan esityksessä esitettyjen perustelujen pohjalta. Jätelain 15 §:n ja 91 §:n mukainen päätösmenettely edellyttää tarkempia selvityksiä ja päätökset voidaan tehdä vain määräajaksi, mikä eroaa 35 § mukaisesta päätöksenteosta. Lahden seudun jätehuoltoviranomainen toi esiin, että ehdotusta olisi arvioitava lisäksi suhteessa jätelain 41.3 §:ään.

Varsinais-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukset toivat myös esiin, että erilliskerättävien jätelajien kiinteistöittaisesta jätteenkuljetuksesta on jo nykyisellään mahdollista poiketa alueilla, joilla on hankalat olosuhteet kuljetuksen järjestämiselle. Muutosehdotus on lausujien mielestä kuitenkin selkeyttävä, sillä asiasta laadittaisiin perusteltu päätös.

Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta, Suomen Keräyspaperituottajayhteisö (SKTY) ja Metsäteollisuus ehdottivat, että päätöksen jätteen keräämättä jättämisestä tulisi koskea kunnan ohella tuottajia. Tämä tehostaisi hyötyjätteiden, kuten pakkausten ja paperin, keräystä. SKTY ehdotti pykälän muotoiluksi: Kunta ja tuottaja voi päättää, että kiinteistöittaisista jätteenkuljetusta ei järjestetä alueella, jossa on hankalat kulkuyhteydet, vähän jätteen haltijoita tai vähän kuljetettavaa jätettä, jollei kuljetusta ole ympäristö- tai terveyssyistä pidettävä tarpeellisena.

Lisäksi SKTY ja Metsäteollisuus ehdottivat, että paperin kiinteistökohtaista keräystä koskeva jätelain 49 §:n 2 momentti poistetaan, jotta myös paperituottajilla on mahdollisuus jätelain 49.1 §:n mukaiseen alueellisten vastaanottoaikojen järjestämiseen.

48 § Kirjojen sisällyttäminen paperin tuottajavastuuseen

Kannattaa: Suomen Kustannusyhdistys, Kirjakauppaliitto, Otavan Kirjapaino Oy, Suomen Yrittäjät ry, Kymen jätelautakunta, Saarijärven kaupunki / Sydän-Suomen jätelautakunta yhdessä Sammakkokangas Oy:n kanssa, Graafinen Teollisuus ry, Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta TYNK, Jyväskylän seudun jätelautakunta, Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue, Salpakierto Oy, Helsingin kaupunki kaupunkiympäristön toimiala, Rakennukset ja yleiset alueet / Tilat-palvelu / Yhteiskuntavastuuyksikkö, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Pirkanmaan ELY-keskus, Lapin jätehuolto kuntayhtymä, Erikoiskaupan liitto Etu ry, Kaupan liitto
Vastustaa: Remeo Group Oy, Lassila & Tikanoja Oyj, Stena Recycling Oy, Kierrätysteollisuus, Sumi Oy, Metsäteollisuus, Suomen Keräyspaperi Tuottajayhteisö, Suomen Keräystuote
Kommentoi sisältöä kriittisesti: Helsingin kaupunki / kaupunkiympäristön toimiala, Suomen Keräystuote Oy, Kierrätysteollisuus, Kuntaliitto, KIVO, Suomen ympäristökeskus

Lausuntopalaute jakaantui ehdotusta kannattaviin ja sitä vastustaviin sekä niihin, joilla ei ollut selvää kantaa kirjojen siirtämisestä tuottajavastuulle, mutta jotka tekivät ehdotuksia tai esittivät arvioita liittyen mahdollisen tuottajavastuun toteuttamiseen. Varsinkin jätteen tuottajayrityksiä edustavista toimijoista ja viranomaisista selvä enemmistö kannatti lausuntoversiota sellaisenaan. Vastustajia ovat nykyiset keräyspaperin tuottajat ja niitä edustavat tuottajayhteisöt omistajineen. Jälkimmäisten joukossa on myös jätehuollon operaattoreita. Myös uudelleenkäyttötoimijat suhtautuivat kriittisesti ehdotukseen, vaikka sinällään kannattivat tuottajavastuuta. Vastustajat kiinnittivät erityisesti huomiota ehdotuksen aiheuttamiin kustannuksiin, niiden oikeudenmukaiseen jakautumiseen sekä jätehierarkian toteutumiseen.

Ehdotuksen kannattajat, kuten Kirjakauppaliitto, arvioivat, että kirjojen siirtäminen paperin tuottajavastuuseen edistää kirjoihin käytetyn paperin uusiokäyttöä ja kierrätystä. Kirjakauppaliiton mukaan kirjojen uudelleenkäyttöön on jo muodostunut erilaisia keräys- ja liiketoimintamalleja. Suomen Kustannusyhdistys ja Kirjakauppaliitto kannattivat tuottajavastuun kohdentamista kirjapaperia maahan tuoville ja valmistaville tahoille. Kannattajien mukaan kirjapaperillekin on markkinat ja kirjojen sisäsivut toimivat uusioraaka-aineena niin ulkomailta kuin Suomessa.

Tuottajien keskinäisen kustannusvastuun jakautumista toivottiin tarkennettavaksi. Pirkanmaan ELY-keskuksen mukaan ehdotus johtaisi siihen, että kirjojen tuottajat ja muut paperituottajat vastaisivat yhdessä keräyksen kustannuksista. Mikäli muunlaista vastuujakoa on tarkoitettu, tämä tulisi ilmaista laissa tai sen perusteluissa. Suomen Kustannusyhdistys ehdotti tarkennettavaksi, että kukin toimija vastaa oman prosentuaalisen markkinaosuutensa verran syntyneistä kustannuksista.

Suomen Yrittäjät piti hyvänä, ettei kirjojen tuottajia veloiteta perustamaan omaa tuottajayhteisöä. Suomen Kustannusyhdistys, Kirjakauppaliitto, Otavan Kirjapaino, KIVO ja Suomen Yrittäjät kannattivat kirjojen keräämistä samoissa astioissa muun paperin kanssa. Monien kustannusalan toimijoiden sekä kunnallisten toimijoiden mielestä muun paperin kanssa yhteinen keräysastia on helppo kierrätystapa kuluttajille. Suomen ympäristökeskus mukaan lukukelvottomien jättekirjojen kiinteistökohtainen ja aluekeräys olisi tarkoituksenmukaista tehdä samoihin keräysastioihin keräyspaperin kanssa jätehuollon mahdollisimman yksinkertaiseksi järjestämiseksi. Lisäksi raportoinnin keventämiseksi jättekirjojen kierrätystavoitteet tulisi raportoida muun keräyspaperin mukana, koska jättekirjoille ei ole omaa raportointikoodia.

Ehdotuksen vastustajat, kuten Suomen Keräyspaperi Tuottajayhteisö, Metsäteollisuus, Sumi Oy ja Helsingin seudun ympäristöpalvelut pitivät ehdotusta jätehierarkian vastaisena, koska se edistää kirjojen materiaalina kierrättämistä niiden uudelleenkäytön kustannuksella. Remeo arvioi, muutoksen vaikuttavan negatiivisesti keräyspaperin markkinaan ja kerätyn kierrätysmateriaalin jatkojalostamiseen.

Suomen Keräyspaperi Tuottajayhteisö, Kierrätysteollisuus ja Metsäteollisuus ehdottivat, ettei tuottajavastuusta säädettäisi laissa, vaan kustannusalan ja tuottajayhteisöjen tulisi ensisijaisesti sopia asiasta. Lassila & Tikanoja, Kierrätysteollisuus ja Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta TYNK ja Stena Recycling korostivat, että paperin ja kirjojen samoilla keräyspisteillä toteutettava ei olisi toimiva ratkaisu, koska näitä papereita käytetään eri tarkoituksiin, ja siksi kirjat ja muu paperi jouduttaisiin erittelemään muusta paperista koneellisesti. Tästä aiheutuisi kirjojen kierrätykselle merkittävät kustannukset, jopa kymmeniä miljoonia euroja vuodessa. Tuottajayhteisön mukaan kirjojen keräys voitaisiin kiinteiskohtaisen keräyksen sijaan liittää RINKI-ekopisteverkostoon, mistä aiheutuisi vain noin 700 000 euron vuotuinen kustannus.

Monissa lausunnoissa tuotiin esiin, että kirjojen tuottajavastuu on sinänsä perusteltua, mutta se voi esitettyssä muodossa johtaa kalliiseen järjestelmään, joka haittaa paperin uudelleenkäyttäjärjestelmän toimintaa. Esimerkiksi Renet, Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus, Suomen kierrätyskeskusten yhdistys, Finlandia kirja, Suomen Punainen Risti, Fida Int. kritisoivat erityisesti ehdotusta kirjojen keräyksestä. Jos kirjojen heittäminen

kiinteistön paperinkeräysastiaan sallittaisiin ja kierrättäminen tehtäisiin näin helpoksi, uudelleenkäyttökelpoiset kirjat päätyisivät uudelleenkäytön sijasta kierrätykseen. Ehdotettiin, että keräys tulisi järjestää suurkohteissa ja uudelleenkäyttöä tulisi edistää.

KIVO ja Kierrätysteollisuus toivat esiin, että jätteen arvoketjuun perustuva vaikutustenarviointi puuttuu esityksestä kokonaan.

Lausunnot jakautuivat myös paperin kierrätyksen kustannusten oikeudenmukaisen jakamisen osalta. Esityksen kannattajat, kuten Suomen yrittäjät ja Kirjakauppaliitto, pitivät tärkeänä, että tuottajayhteisöjen pk-yrityksiltä perimät maksut pysyvät kohtuullisina. Esityksen vastustajat, kuten Suomen Keräystuote ja Metsäteollisuus ry toivat esiin, että kirjojen tuottajavastuun kustannuksia ei saa jättää muiden paperituotteiden tuottajien kannettavaksi, vaan on kohdistettava täysmääräisesti kirjojen tuottajille.

Suomen Keräystuote nosti lisäksi esiin, että kirjojen kiinteistökohtainen keräys voi tuottaa teknisiä ongelmia, jos kirjoja kerätään erillisissä jäteastioissa. Yksi työntekijä ei välttämättä saa siirrettyä raskasta kirjojen keräysastiaa ja se voi aiheuttaa ongelmia myös jäteauton rakenteille.

Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan mielestä lakimuutoksen voimaansaattamisessa tulisi huomioida se, että kirjoja saattaa kertyä keräykseen aluksi suuria määriä.

Kustannusyhdistyksen, Graafisen Teollisuuden ja Kirjakauppaliiton mukaan luonnoksessa esitetyn siirtymäajan vuoden 2026 alkuun voidaan katsoa riittävän, jos esitys toteutuisi lausuntokierroksella olleen luonnoksen mukaisesti. Sen sijaan, jos esimerkiksi kirjapaperin tuottajilta edellytettäisiin omaa tuottajavastuujärjestelmää, siirtymäajan tulisi olla pidempi.

Siirtymäsäännös

Luonnos hallituksen esitykseksi sisältää ehdotuksen siirtymäsäännöksestä, jonka mukaan muutoksia sovellettaisiin 1 päivästä tammikuuta 2026 lukien. Jätteen haltija saa kuitenkin jo mainittua ajankohtaa aiemmin järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavan yrityksen tai yhteisön palveluyksikössä tai vankilassa, kasarmilla, vastaanottokeskuksessa tai muussa vastaavassa laitosasumisessa syntyvän jätteen jätehuollon ilmoittamalla siitä kirjallisesti kunnalle vähintään kuusi kuukautta ennen jätehuollon järjestämisen aloittamista.

Kierrätysteollisuus, Remeo Group ja Lassila & Tikanoja pitivät kuuden kuukauden ilmoitusaikaa kunnille ylimitoitettuna. Lassila & Tikanoja huomautti, ettei yksittäisten kohteiden irrottaminen kuntaurakasta ole ongelmallista ja volyymimuutokseen on varauduttu urakkaehdoissa.

Toisaalta Kuntaliitto, KIVO, Lakeuden jätehuoltolautakunta, Lahden seudun jätehuoltoviranomainen, Pirkanmaan Jätehuolto ja hyvinvointialueyhtiö Hyvil pitivät siirtymäsäännöstä liian lyhyenä. Lausunnoissa korostettiin, että kunnan jätehuoltotoimijoilla on perustuslain 15 §:stä johdettavissa oleva perusteltujen odotusten suoja, mikä edellyttää esitettyä pidemmän siirtymäajan säätämistä.

Kuntaliitto, Raaseporin kaupunki/Uudenmaan jätelautakunta, Jyväskylän seudun jätelahden seudun jätehuoltoviranomainen, Pirkanmaan Jätehuolto, HSY ja Tampereen kaupunki toivat esiin, ettei irtisanomisen mahdollisuutta ennen siirtymäajan päättymistä tulisi säätää. Esitetty irtisanomismahdollisuus aiheuttaa ylimääräistä epäselvyyttä ja hallinnollista taakkaa jätehuoltoviranomaisille sekä jätelaitoksille, mikäli muutosta ei voida toteuttaa hallitusti ja kootusti.

Kuntaliitto, Pirkanmaan Jätehuolto ja Tampereen kaupunki pitivät kuitenkin perusteltuna kohdistaa 6 kk irtisanomisaika koskemaan hyvinvointialueita jätelain 32 a §:ssä säädettyä vastaavasti. Kanta-Hämeen ja Pohjanmaan hyvinvointialueen mielestä on myös tärkeää tietää, miten vastuu vuokrakohteiden jätehuollosta määritellään, jotta jätehuolto voidaan kilpailuttaa siinä laajuudessa, mikä tulee olemaan jatkossakin hyvinvointialueen vastuulla.

Muuta

Monissa lausunnoissa tuotiin esiin ehdotuksen vaikutusten arvioinnin puutteellisuutta. Huomiota kiinnitettiin perus- ja ihmisoikeusvaikutuksiin, ympäristö-, kotitalous- ja yritysvaikutuksiin sekä hallinnolliseen taakkaan ja kunnalliseen itsehallintoon. Oikeusministeriö huomautti, että perustuslainmukaisuuden arviointia ei tule tehdä yksinomaan perusoikeuksien osalta, vaan laajemmin koko perustuslain näkökulmasta.